

Este de două ori în septemana: Joi-a și Domineo'a; era când va pretinde importanță materielor, va est de trei sêu de patru ori în septemana.

Pretiu de prunumeratiune

pentru Austria:
pe anu întregu 8 fl. v. a.
„ diumetate de anu 4 fl. v. a.
„ patrariu 2 fl. v. a.
pentru Romania și strainetate:
„ anu întregu 12 fl. v. a.
„ diumetate de anu 6 fl. v. a.

ALBINA.

Prenumeratiuni se facu la toti dd. core-spondinti ai nostri, si de a dreptulula Redactiune **Stationsgasse Nr. 1**, unde sunt a se adresă si corespondintiele, ce privescu Redactiunea, administratiunea sêu speditura; câte vor fi nefrancate, nuse vor primi, era cele anonime nu se vor publica

Pentru **anuncie** si alte comunicatiuni de interesu privat — se raspunde câte 7 cr. pe linia; repetirile se facu cu pretiu sca-dutu. Pretiuu timbrului câte 30 cr. pen-tru una data se anticipa.

Spre scire!

Doriâmu a scôte regulatu, două numere din foia, în această septemana; în tr'aceea Redactorele de marti cadiu la patu si abiă a trei'a dia se potu reculege, măcar ca sê incheie acestu nru. Sperandu în progresulu reculegerii, desi septeman'a viitoria are mai multe dile de serbatori catolice, totusi ne vom adoperă a scôte foia de două ori, anume **marti** și **sambata**, acést'a cu atâtu mai vertos, căci gramad'a restantieloru ér ni este forte mare. —

Resunete si apretiuiri.

Budapesta, in 6/18 martiu 1875.

Sambata deminétia aparú în fruntea foiei nostre statorirea tînetei clubului nationale facia de nou'a situatiune, si manedia, domineca, dejă cele mai multe diuaria locali, anume cele mari tôte, luara conosciintia de acea manifestatiune, publicandu-o unele pe largu, altele prescurtata, si facendu-si — unele într'o parte, altele într'alt'a observatiunile apretiuiri.

Dar cu atâta nu s'a incheiatu incidentele; foile magiare si germane continuara — luni, marti si mercuri — a se ocupă de pusetiunea si enunciatuinea clubului nationale, mai multe dintre ele scriindu de două ori de trei ori în materia; unele modificandu-si — prim'a opiniune pronunziata — în favorea, altele în desfavorea nostre.

De multu nu ni educemu a minte, sê fie fostu unu actu, unu enunciatu din partea nationalitatiloru atâtu de multu consideratu si criticatu, casl acestu de facia. Opiniunile asupra-i sunt forte diverginti; numai într'un'a ele convinu, întru câtu tôte i dau o importantia strordinaria.

Vorbimu aci în generalitati, si spunemu din capulu locului, că ar fi multu si greu, a luă la apretiuire analitica tôte voiele, tôte resunetele, din foile domnitoru; dar caracteristica totu trebuie sê si o facemu, căci este forte instructiva pentru noi; ér la urma — vrendu-nevrendu va trebui sê facemu si unele apretiuiri mai special.

Am disu, că tôte foile cele mari de aici dederu actulu o insemnata mare; adaugemu că — cu câtu o foia stă mai aproape de guvernulu de astadi, cu atâtu apretiuirea în colonele ei a fost mai caldă; cu câtu érași un'a stă mai departe, mai straina de guvernulu, cu atâtu adecat'a ei a esitu mai aspra, mai suscionatoriă si denunciatoriă.

N'a fost dora candu-va ocaziune mai anunata, d'a vedé în ascunsurile animei cărui organu, casl la acestu incidente.

Éca o scurta caracterizare:
„Hon“, despre carele nime nu se doiesce, că este cu trupu cu sufletu deobatu stepanirii de astadi, reprodundu în nrulu seu de domineca enunciatuinea clubului nostru, — simplu incheia, salutandu pre deputatii nationali a acestu terenu. Dar o si patl; căci marti atâtu de aspru fu ata catu, anume prin „Reform“ a lui Lonyay, încâtu ieri mercuri se abli a se splică, a-si face unele reserve; — totu în modu leiale si amicale.

Memorabili sunt, si am dorî sê fie în anima sincera si sê fie din program'a guvernului — unele enunciate, ce cu alta resolutiune fece „Hon“ la această ocaziune — în privinti'a legiloru essistinti întru favorea nationalitatiloru.

Elu dice, că intocma precum nu se aferu pretensiuni nationale peste legile

dejă essistinti, asiă „dispusetiunile acestoru legi trebuie tînetute si essecutate în cea mai deplina mesura, cu tóta credinti'a; căci prin acést'a se deobléga elementele nationale cele leiali, si se smulge arm'a din manele cele neleiali, vindecandu-se multe nedreptatiri, a căroru essistintia nu se pôte negă.“

„Cu unu cuventu“ — incheia „Hon“: „noi nu cercămu poterea statului magiaru în volniciele unei politice sioviniste, ci în essercitiulu ecitabile alu potestăti legali.“

„Hon“ deci din acestu punctu de vedere — astépta sê véda din faptele nostre leialitatea nostra; apoi noi — totu din acestu punctu de vedere inca asteptămu sê vedemu prin faptele guveniului realizata leialitatea espressa de „Hon“, si déca va fi acést'a sincera, de buna-séma ne vom intelnî ca amici si compatrioti mai adeverati decătu în trecutu. —

„Ellenör“, foia netolerantie si suspiciunei impelitate, ce se chiama Csernátony, publicandu resolutiunea clubului nostru, turnă numai de câtu o zama négra peste ea, zam'a animei sale; pretendendu că — actulu clubului nationale, ori câtu s'ar paré de importante si leiale si patrioticu, totu este numai o tactica, prin carea autorii aceluia ar tinde a amagi opiniunea publica si pre guvernulu. Dar dlu Csernátony iute si aduse a minte, că — astadi nu mai e alu opositiunii, ci alu guvernului, si dejă în foia sa urmatória si-modifică judect'a; adeca: procedendu din presupunerea sêu informatiunea sa, — nota bene, informatiune neessacta, cumca actulu clubului nationale s'ar fi facutu din inciativ'a celoru mai moderati membri si cumca prin acestu actu ar fi urmatu despartire între Romani si Serbi, — si asiă Romaniloru aretandu mai multa incredere, din acestu punctu de vedere saluta si elu actulu.

Ei bine, observaramu si notămu espresu, că — nu este tocma asiă. A stăritu — da, si dlu Bonciu, celu mai moderatu alu nostru — la adunarea Clubului; dar în clubu a decisu mai multu votulu unui Trifunatz si Massimovicu, de o potri va cu a lui Borlea, Doda etc. D'alta parte — este adeveratu, că — cei absentu, între cari si Mileticiu si Politu si Costiciu, n'au luat parte si — pôte că nici nu vor aprobă pasulu nostru. Aterna de la modulu de apretiuire a imprejurărilor. —

„P. Napló“, despre carele dejă am aretatu onoratulu publicu alu nostru, cumca — peste nópte — din reservatu si banuitoriu s'a facutu guvernamentale, simplu numai si pre scurtu a luat notitia despre actulu nostru, numindu-lu — ce e dreptu importante, dar într'unu modu, casl candu ar fi vrutu a dice — că: „éta si acesti afurisiti de nationalistu, guvernialoru deákiste n'au venitu sê faca decătu necasuri si incurcature; ér facia de cestu nou se grabira a se aretă cu incredere!“ —

Si mai pe facia si-manifestă neplacerea „P. Lloyd.“ Elu, în nrulu de domineca, reproduce simplu statorirea clubului nostru, mai adaugendu că — unii membri serbi, estremisti, n'ar fi de acordu cu această tînetu leiale a clubului. Dar apoi în nrulu seu de mercuri deminétia, în primulu seu Budapesta, de o data lu-vedemu apretiuindu cu nespusu interesu tactic'a nationalistiloru. Elu atinge multele fatalitati, ce au causatu în trecutu guvernialoru această mica

fractiune, carea — propriamente nu-si are bas'a si valorea în Dieta; ci diosu în poporu! Vine dupa aceea cu miutiuni false — denunciandu si suspiciandu, si culmina în opiniunea, că — numai prin fapte, si anume prin portarea loru la alegirile de estu timpu pentru Dieta, deputatii nationali voru probă sinceritatea leialitati si a patriotismului loru.

Intregu acestu argumentu atâtu este de absurdu si malitosu, încâtu nu ne potemu miră destulu, cum domni de la această forte latita foia nu se rusina a esî cu atare la lumina. Clubulu nostru a disu, că tînetu'a mai departe si-o va în dreptă dupa faptele guvernului, pre cari le astépta în bunacredintia. Aci este logicu; căci guvernulu este organulu naturalminte chiamatu pentru fapte întiera; de aci — dupa mintea sanetosa urma, ca „P. Lloyd“ sê reflectedie la acést'a pre guvernulu si sê-i dica: éta ce conditiune onorabile si patriotice ti oferu nationalistii, primesce-o cu ambele mani! —

Cevasi mai pucinu pessimistu se aréta „N. P. Journal“, carele esplica pasulu nostru peste totu în favorea nóuei directiuni politice. Dar cu atâtu mai pe facia pessimiste sunt celalalte, dintre cari amintimu numai pre „Magy. Politica“, ce apartiene opositiunei din drépt'a, „Ung. Lloyd“, ce mereu asemenea inclina în această parte, în fine pre „Reform“ a lui Lonyay, astadi cea mai sanana nationalitatiloru.

„Magy. Ujság“ si „Egyetértés“, organele opositiunei din stang'a extrema, reprodusera simplu, fora tóta critic'a, enunciatulu clubului nationalu.

Cu atâta credemu a fi marcatu în totale din destulu impresiunea facuta de actulu din cestiune în diferitele tabere, si a fi adeveritu judecat'a ce enunciarămu mai susu despre această impresiune.

Acuma sê considerămu unele voci, specialminte din cele mai dusmane — si mai de aproape. —

„Reform“ cea magiara, organulu contelui Lonyay, alu aceluia, carele — câtu apucă cărm'a la 1871 mai antaiu de tôte caută atingere cu nationalitatele, — nota bene: elu în persóna caută — atâtu la croati, câtu si la romani, si — desclintu la cei din Transilvania, la passivistii cu „memorandulu.“ — pretotindeniă molcomindu, pretotindeniă reconoscendu nedreptatea si nesuficientia deslegărilor de pana aci a causeru loru speciali, pretotindeniă facendu cele mai bune si positive promisiuni, — alu aceluiași c. Lonyay, organu, ni presenta cele mai agere si drastece suspiciunări si respingeri, cu o furia chiar asiatica-barbara, tocmai precum ni cră de lipsa, ca — sê ne convingemu de ciurlatarismulu si cinismulu ómeniloru din acea tabera si ca — si guvernulu si tier'a sê conósca patim'a egoismului vatematu de mórte în acea parte prin respiciatiunile si atitudinea leiale-patriotice, si totu d'o data sincera nationale a deputatiloru nationali.

„Reform“, mai antaiu în nrulu seu de luni sér'a si-versă veninulu furibundelu sale pasiuni facia de nationalitati. Cu spume la gura ea protestă în contra reconoseerii de nationalitati si în contra idoei de apropiare si complanare amice între acestea si stepanitorii tierii. Ea falsifica, ea minte, ea strigă — perire, nimicire conducetiloru nationali! —

„A trecutu timpulu, d'a mai poté ei amagi cu leialitate falsa pre aceia, de cari — este ca sê se téma.“ —

„Pôte fi ciniva, ca sê suferé insinuatiunea, că dora pe acestu pamentu ar essiste di-

ferite popóra, cari de la poporulu magiaru au suferitu atâtea volnicii si abusuri!“

(Éta aci si o prostia colosale, negatiunea că în Ungaria ar essiste „diferite popóra“, si — scornitur'a că — clubulu nationale ar fi vorbitu despre îndurarea de volnicii si abusuri din partea poporului magiaru!)

„Cua-ce noi pretindemu — e: dreptate legale facia cu citatiunii magiari de limba straina, — dar rigóre neplacabile contra Cati-liniloru nationali.“

„Cu acestia nu se pôte pactă! — etc. etc.“

(Éca aci — negru pre albu, reconoscuta celain'a pactăriloru diu Lonyay de la 1872, în Pesta si la Clusiu. Apoi — n'am fost noi îndreptatiti a reflectă pe cei patru de la Blasiu, ca sê se forésca de celain'a?)

În nrulu seu de marti deminétia — de nou se sufulca „Reform“, de nou ni denuncia în celu mai spurcatu modu intentiunile, de nou — feresce pe guvernulu de ori-ce credintia, ori-ce apropiare, ori-ce atingere cu nationalitatele, mergendu pana a-lu provocă, sê urme a esseeută legile nationale în acelasi intiesu, dar mai cu rigóre, si — déca acelea nu i ajuugu, sê céra creiarea altora, mai draconice, cari ii se vor votă cu bucuria.

În fine, gatandu-i-se tôte alte argumente, adauge person'a lui Babesiu, carea — dupa esperinti'a trecutulu, ori-ce, descoperire de incredere si leialitate o face dubia.

(Va sê dica: reconosecu si sentu acesti ciarlatani, cumca pre Babesiu si pre ai sei — nici o data nu l'au potutu imbetă cu apa si — pacali! Multiamimu de reconosciintia.)

Un'a numai ar poté satisfacé pre cei de la „Reform“, déca adeca deputatii nationali si-ar decretă dissolverea clubului, si ei s'ar improscă cari în cãtru, unii în taber'a guvernului, unii la Senyeyeti, unii la stang'a extrema!

Da; nici mai multu, nici mai pucinu, decătu dechiararea mintiunei celei colosali înaintea lunei, cumca în Ungaria — nu essistu nationalitati — leali, nu essistu pretensiuni nationale — îndreptatite — altele, ci numai si numai magiare!

Ce lucru prostu si ticalosu! —

Si acum ca de incheiare mai citămu câte-va pucine si din „Ung. Lloyd“ de marti deminétia. Acest'a scrie într'altale:

„Conclusele partiei nationalitatiloru au o insemnata cu totul desclinta — parte pentru cuprinsulu loru, câtu si pentru acea imprejurare, căci ele vinu a fi considerate ca espresiunea pareriloru si tendintieloru a partii celei mari din poporatiunea nationalistica.“

„Precum se vede, concesionile, ce trist'a stare a tierii stórse de la deputatii nationali, sunt clausulate cu tôte posibilele reserve. . . . Partia nationalistica vré a luă o pusetiune expectativa, dar ea mai presusu de tôte vré a se sustiené ca atare, pe bas'a programei sale de pana acuma.“

„De a draptulu spunendu, noi în aceste rezervate privimu — cu privintia la scopulu essistintiei si la tendintiele si pasirile de pana acuma a partiei nationali, totu atâtea amenintidri pentru viitoriu.“

De aci mai în colo această foia argumenta asiă: „Sêu deputatii nationali sunt multiamiti cu legea pentru nationalitati, — si atunci o partita a loru propria la Dieta n'are nici unu intiesu; sêu ei nu sunt multiamiti si atunci — oi nu mai au locu în Dieta! (Firesce presupundu-se, că Diet'a ung. odatu cu capulu nu va concede alta lege, alte conditiuni mai bune.) Asiă insă! — „continuarea essistintiei ei mai de parte a unei partite anti-magiare în Dieta — nu i se pare, de câtu — o conspiratiune în contra acestei Diete si a causei reprezentate de ea.“

Ou tôte acestea nu pôte a nu adă laudabile rezoluțiunea clubului nationale si este convinsu — acestu organu, că tienut'a acestei partite multu pote contribui la opulu de regeneratiune, ce si-a facutu guvernulu de astadi de problema, — firesece, deca acestu guvern si cu maiotitatea sa din Dieta, ar fi factorii corespondintori pentru o opera atātu de giganteca!

Va se dica: ael intempināmu unu nou galimatias, cu cele mai desiuchiade deductiuni si in contra nōstra, si in contra ministeriului si partitei sale. Si — tôte acestea, pentru ca in urm'a urmeloru totu meritulu chiarificārilor intrevinite sē-lu revindece lui — *Sennyey!*

Atāt'a pentru asta data. —

Curiosu sēu — interesante.

Da, tocmai precum la noi, asiā se fece si in Francia fusiunea intre partite. Aici — *Tiszaiistii* cu *Dedkistii*, mamelucii guverniali, firesece cu totu cu conducetorii loru cei rafināti, pentru d'a salvā magiarismulu, dederamān'a cu stang'a centrale, cu aceia-ce si combata — de multe ori chiar despretinādu-i; — colo in *Versalia*, Republicanii dlui *Thiers*, precum si cei ai lui *Gambetta*, se impreunara cu *Orleanistii* din drēpt'a centrale, pentru d'a organizā si sustienē Republic'a.

Astfelu si la noi si in *Versalia*, se formara centre poterice, spriginitorie guvernialoru, si — langa aceste centre, din drept'a si din stang'a se formara opozițiuni extreme, dar — deocamdata nē-nsemnate.

Si la noi si in *Versalia* se formara nōue guverne, din nōu'a coalitiune, si — minunatu! si la noi si in *Versalia* — din partit'a mai liberale, din opozițiunea stanga de pava ael, cam cu mare nevoia se strecorara câte trei membri in nōuele ministeria!

Acuma — firesece, si la noi si in *Francia*, opiniunea publica nepreocupata, — se ocupa de cestiunea, se intrēba si ēr intrēba: Ore — *fi-va binecuvēntare in acestu consortiu?* Ore — in anim'a diferiteloru elemente impreunate — va fi credinția si sinceritate? — Ore minoritatea liberale din cabinet — *fi-va in stare a se sustienē si a-si afirmā principiale*, induplecandu pre maioritatea, — sēu că mereu mereu va trebui a se dā dupa peru, a se acomodā tendințieloru maiorității?!

Firesece, la aceste cestiuni — numai timpulu, viitoriulu, faptele practice vor potē sē dēe respunsu securu; dar tocmai de aceea — si la noi si in *Francia*, barbati politici din opozițiune, mai vertosu cei remasi afara din fusiune, cu cea mai incordata atentiune observa tôte faptele guvernului!

La noi „*Ung. Lloyd*“ si „*Magy. Pol.*“ mai vertosu desvolta o activitate fōrte viua in observare si controlare; — in *Paris* „*XIX Siecle*“ si „*Rappel*.“

La noi — observatorii dejā credu a fi aflatu, cumca dlu min. de interne *Tisza*, tare este marginitu prin colegii sei intru mesurile sale administratiunali; anume ni spunu, că — nu i s'a data mana libera intru demisionarea mai multoru supremi comiti si inlocuirea acelor'a cu altii, dintre partesanii sei de odinora. Din *Paris* in acēsta privintia inca nu avem sciri, căci cabinetulu abi datēdia de o septemana, dar — din program'a noului Cabinetu, cei din ambele extreme — nu potu deduce, decātu — cele mai grele concesiuni facute de liberalismu conservativulu!

Am potē continuā acēsta paralela, dar credemu că atāt'a ajunge, pentru d'a marcā caracterulu timpului de astadi.

Tōta lumea cu ochi ageri si atentiune desteptata, vede si sente, că — reactiunea de susu apēsa si impinge din respoteri asupra liberalismului, si — vede si sente, că liberalismulu, de multi ani coruptu si slabitu, nu este in stare a resiste oblu cu efeptu. de ael este — cederea intielēpta; si incurcarea d'a salvā prin concesiuni mācar si numai o parte, partea mai essentiala din principiale sale.

Curiosu si interesante este acestu procesu, mai vertosu candu elu — fora nici o contielegere comuna, se urma mai că in acelasu modu — pretotindēni in Europa, unde reactiunea stā in lupta cu progresulu si liberalismulu.

Cumca pre acēsta cale, prin acēsta procedere, reulu se va impedece in desvoltarea sa rapede, nu incape indoiēla; dar — ore elu

delaturā-se-va finalminte? — acēst'a este greu de prevediutu, si — aterna de la fōrte multe imprejurāri. —

Am dori ca onorabili cetitori ai nostri sē tiena bine in vedere aceste desfasurāri ale nōstre — si atunci, candu vor vrē sē aduca o judecata asupra pasirei clubului deputatiloru nationali, asupra pusetiunei ce luā facia de nou'a situatiune la noi, asupra manifestatiuniloru ce feceramu in fruntea numerulu precedentu alu Albinoi. —

Budapesta, in 18 martiu n. 1874.

De peste Laita, adēca din cealalta diumetate a monarchiei nōstre, avsmu sē notāmu pre scurtu dōue evenimente de interesu publicu. Si adēca mai antaiu:

Vinerea trecuta in 13 l. c. se desbatura in senatulu imperiale din Viena propunerile guvernului Cisaltanu in privint'a Universității germane de Cernāuti. Ael se incinsa o disputa agera asupra limbeloru de propunere. Ilustrulu nostru barbatu nationale *Georgiu cav. de Hurmusachi* se distinsu desclinitu prin postulatele formulate intru interesulu natiunei romane. In fine min. de instructiune, dlu *Stremayer*, dēde cestiuni o explicatiune, ca si cum nu s'ar lucrā, decātu numai de *caracterulu e steriore germanu alu institutiului*, prin ce inasa de felu nu ar fi eschisau ca studiia speciali, dupa tebuintia, sē se pōta propune si in alta limba. — Sperāmu că in nrulu viitoriu vom potē dā o descriere cercustanti-ale despre acea siodintia memorabile. —

In *Boemia* luni'a trecuta avura locu alegerile in cerurile rurale pentru diet'a provinciale din Praga, si dintre 42 alegeri numai un'a esi in favōrea *junei partite cehice*, a celei-ce cu ajutorulu nemtiloru de la potere tinde a sparge solidaritatea nationale; in tōte celelalte 41 de locuri invinsara cehii partitei dreptulu de statu, adēca *deklarantii*.

Sunt ōmeni si ēr ōmeni acesti cehi! —

Budapesta, in 16 martiu n. 1875.

Consideratiuni momentōse — cari le-am precisatu la tempulu seu — ni-au indemnatu sē enunciamu că facia de actualele ministeri ungurescu nu suntēmu preocupati, ci ocupāmu o pusetiune rezervata. Am accentuatu inose totu odata, că remanerea dlui A. Trefort in fruntea ministeriului de culte si instructiune — in urm'a tristeloru esperintie din trecutulu recinte — ni insufla nelinisece si temeri.

Nici că a scapatu tier'a de ce ne-am temutu, căci trebuie sē se adeveresca că Ddiu bate pe pecatosi nu cu bot'a, ci luandu-li mintea. Apoi domnii magiari au pecatuitu multu si fōrte greu contra umanității de la inceputulu stepanirii loru eschisive.

Celu de antai si celu mai recinte actu a dlui Trefort, decandu face parte in noulu ministeriu, este o dovēda eclatante, că stepanii dilei inca n'au ajunsu a se convinge pre deplinu despre tristete urmāri ale politice loru de pana acū facia de nationalitātile nemagiare. Este acestu actu unu circulariu, indreptatu catra autoritātile besericesci ale Romaniloru de ambele confessiuni si publicatu in foia oficiala sub datulu de 15 l. c.

Ministrulu culteloru si instructiunii prin acestu circulariu provōca autoritātile bisericiei nōstre, ca vighiatorie asupra scōleloru confessionali romane, sē eschida din tōte scōle de sub suprainspectiunea loru urmatōriele cārti romane:

1) Elemente de geografia, pentru clāsile a II. si III. primarie, de Gr. Vladescu, edit. 13, Bucuresci 1868, 8°.

2) Elemente de geografia fisica si politica etc. de M. Michaelescu, edit. 3, Bucuresci 1873, 8°.

3) Istori'a Romaniloru din tempurile cele mai vechie pana in dilele nōstre etc. de A. Treb. Laurianu, edit. 4, Bucuresci 1873.

4) Atlante geograficu dupa Bonnefont etc. adaptatu pentru scōlele romane din ordinu M. S. Carolu I. Domnulu Romaniloru, si adausu de A. Treb. Laurianu etc. Paris-Bucuresci 1868.

5) Manualu de geografia pentru tenerimea romana, de I. Silviu Selagianu, Viena 1871, 8°.

Se adueu ca motive, a eschiderii acestor'a, că manualele de sub 1) 2) si 3) nu corespundu pe deplinu stāril fapteece a Ungariei, ba cuprindu chiar doctrine averse si asiā prin intrebuintiarea loru in scōle tenerimea

se inficidia si-si insusiesce ideie si sentiente nepatriotice.

Pentru motivarea intredicerii atlantelului de sub 4) se intona, că pe pagin'a 3) a acestui-a Ungaria ocure nu ca nedependente, ci ca o provincia a Austriei, ēr pe pagin'a 9) sub numirea de „*Dacia moderna*“ se cuprindu din Ungaria ca provincie: Transilvania, Tamisiana, Crisiana si Marmorosu.

In urma ca motivu pentru eschiderea manualului de sub 5) se adueu imprejurarea, că in acest'a se tractēdia despre Transilvania ca despre o provincia coordinata Ungariei, si apoi prin unele alusiuni istorice ce cuprindu ici-colia este calificatu de agitatoriu. —

Margenite trebuie sē fie vederile aceluia care recomandā dlui Trefort intreprinderea acestui pasiu; — imbetatu de utop'ia panmagiarismului si impinsu de rezoluțiunea omului ce se lupta cu mōrtea si-si vede devingerea a trebuitu sē fie dlu Trefort, candu si-a subscrisu numele sub acēsta ordinatiune circularia.

Altu-cum nu ni potēmu esplicā lucrulu, căci: 1) Noi scimū cu tōta positivitatea, că din cārtile eschise, cele aparute in Romania nici nu se intrebuintēdia in scōlele romane de din coce de Carpati, de cātu dōra ici-colia le folosescu invetiatorii ca indreptariu; 2) Noi scimū, dar trebuie sē scie si domnii stepanitori, că Romanii au interesu nu a ascunde starea de astadi a lucrurilor de la noi, ci chiar a o spune curatu nainte lumoi, căci mari indreptatiri ni se facu; astu-feliu deci chiar intrebuintiandu-se cārtile de sub intrebare ca manuale de invetiamentu, instrui torii copiloru tocma in interesulu nostru ar modifcā passagele ce nu ar corespunde stārii fapteece de astadi din Ungaria; 3) Tōte cārtile intredise — afara de geografia de la dlu I. S. Selagianu — sunt prelucrate nainte de inaugurarea tovarasiei germano magiare pentru sugrumarea maiorității poporaloru de alta nationalitate din Austro-Ungaria, — si asiā ele chiar de nu ar core spunde stārii actuali a Austro-Ungariei, nu se pōte nici decātu sustienē că autoril ar fi avutu intentiune de a agitā prin ele; 4) Geografia de la dlu I. S. Selagianu in sesi autoritātile scolastice superi-ori ale ministeriului ungurescu au recomandat'o ca carte de scōla pentru Romani — atunci candu a aparutu, si acēst'a — se intielege că in urm'a unei censurāri conscie.

Acestea si multe alte consideratiuni ne indreptatescu a sustienē, că cārtile intredise sunt unele din cele mai nevinoavate. Avemu deci cuventu a respinge insinuatiunile mali-tioase ce ni facu domnii magiari, că dōra prin aceste cārti s'ar intentiunā inficidarea animeloru tenere cu ideie si sentieminte nepatriotice si s'ar face agitatiune contra patriei si poporaloru conlocuitorie.

Nu geografiele si atlantii din scōlele romane sunt medilōcele ce pro lueu, sustienū si propaga ideie ce nu corespundu stārii actuali, create la noi prin dualismu, ci — prin in sesi legile create de domnii dilei se provoca atentiunea poporaloru din patria, si specialminte a Romaniloru, la considerarea faptului storicu că Transilvania n'a fostu, si e periclu a o fusionā cu Ungaria! Nu istoriele din scōlele romane nutrescu antipatie intre poporale patriotice, ci insisii domnii magiari, cari nu mai sciu alt'a, decātu sē legiferēdie institutiuni si se esmita ordinatiuni contra a totu ce e dreptu, ba chiar si legale, prin cari apoi se revōlte anim'a cetatieniloru ce-si versa sangele pentru aপরera patriei si-si golescu pungile — tragendu-si chiar bucatele de la gur'a prunciloru — pentru a acoperi specele impreunate cu misiunea statului.

Pre langa acestea — in ce spiritu agitatoriu contra nemagiariiloru sunt scrise cārtile scolastice magiare!

Acestea le sciu domnii magiari destulu de bine; dar ca totu celu ce pecatuesce contra drepturiloru omenimii, asiā si ei vreu sē-si scuse pecatele prin preste.

Standu lucrulu astu-feliu noi nu intardiamu a spune in faci'a lumii că aci nu se lucrade altu ceva decātu curatu si de a dreptulu: 1) Domnii magiari mergu oblu sē ni despoie de medilōcele de cultura, căci num ai celoru lipsiti de lumina se potu esserciā nedreptatiri; 2) Pentru a neted' si preg atī calea acēst'a, ei ambla dupa preste de totu feliulu, ca la tempulu seu sē se pōta scusa nainte lumii culte pentru loviturile ce vor sē dēe umanității.

Atragemu deci aci atentiunea Romaniloru peste totu, si in specialu a superioritātiloru nōstre scolastice, si in interesulu culturēi rogāmu sē nu intardia cei chiamati a luā odata o pusetiune demna facia de multe atentate ce ni adueu si pregatescu domnii contra luminārii progesārii nōstre in cultura

Budapesta, in 5/17 martiu n. 1875.

Incepu a se cōce fruptele nemoralei a la noi?

In tōta activitatea nōstra de peste 30 de ani pe terenulu publicitātei, dar mai vertosu de 10 ani, de candu ni a statu „*Albina*“ la dispositiune, nemic'a n'am intonatu si recomandat'u de atātea ori, cu atāt'a energie, casi moral'a, curatien'a si soliditatea caracterului; de nemic'a n'am feritu atāt'a pre poporulu romanu si specialminte pre sufletulu seu, intioligint'a sa, casi de — *stricatiune si pecatu*, intru cari nu pōte sē fie binecuvēntare — nici pentru presente, nici pentru viitoriu.

De o sut'a de ori ni s'a facutu mustura, că — din acestu punctu de vedere, am mersu in ataculu nostru asupra personeloru prē departe, si noi — mācar că abiā a fost casu, unde vr'unu atacu alu nostru sē se fie potutu dovedī de nēntemeiatu, totusi din motivulu, ca sē nu rescolāmu tōta lumea in contra-ni, am trebuitu sē mai slabimu cu condeulu. Multa a trebuitu sē retacemu, pre multi a trebuitu sē-si crutiāmū, in contra sentiului nostru de dreptu, si — in fine si pentru acēsta crutiare multe si grele imputatiuni am avutu a suferi — din unele partī, cu trupu cu sufletu devotate binelui publicu, adevērul si dreptātii, cu unu cuventu *moralitātii*.

* * *

Chiar si aceste re-amintiri ni le dictā unu veteranu amicu din Aradu, carele aducēndu-ni la conosciuntia cele ce se intemplan acolo cam d'o septemana, ni dice — nu fōndestulu temeiu: „*Nu ti-am spus, că — o s'apativu cu acesti ōmeni, — că este pecatu a crutiā, ci din contra gangren'a trebuie desgolita — in faci'a lumii, pona inca n'a apucatu a ni ruina pona si onōrea!*“

Da, asiā este: cei buni si onesti — in tre sine totu aceea vorbescu si se consulta, că — cum se latiesce nemoralitatea si cum ar trebui impedece si stirpita. Da; insa vai ce greu este, a se aপরā de acēsta operu in publicu, a-si verī slabanog'a mana particularia in cuibulu vespiloru!

Astfelu de morbi sociali, candu o data au apucatu spiritele si candu ele chiar de sum se favorisēdia, — mai bine se vindeca decātu se lasa sē plesnēca insisii pre facia.

Este vorb'a de — trist'a si totu de data scandalōsa istoria a lui *Teodoru Serbu*, pre care, tocmai pentru că e asiā, cautu a o spunemu si noi pre scurtu, casi celelalte fol.

Acestu omu, esitu de la opinca, avū rularu norocu, — firesece d. dupa bunele suveniri ce a lasatu prē demnulu unchiu alu de acelasu nume, — avū cum diseramu — rularu norocu d'a se inalțā inca forte teneru — la trēpt'a de *prototariu* alu comitatulu Aradu. Curendu elu se casatori bine si tōt cāti lu-conosciu, trebuiau sē crēda că — pre calea fericii. Dar vermele stricatiunierā in anim'a lui. Lussulu si sburdāriē — duoi-trei ani lu-nimicira.

Nainte cam cu patru septemani i se descoperira infricosiate abusuri in oficiu; nu remase de cātu a-si dā dimisiunea din postu. Curendu dupa aceea in sa fū descoperitu alu pecatu alu seu, multu mai cumplitu, care rupse capulu de totu.

Densulu erā Casariulu Asociatiunei romane nationali din Aradu. La inceputulu septemanei trecute comisiunea cercetatorie cerēndu-i cass'a, carea se cuprindeu intr'o cārticia a unei casse de pastare din Aradu, in data se areti, că acēsta cārticia este *falsificata!* Bani si scōsēra si manticasera toti, cu interese cu totu peste 4000 fl!

Venerea trecuta se fece aretare la tribunalulu criminalu; sambata sēr'a urm'ā citare nefericitulu, carele inca in acelasu momentu si-fece capetu victiei, impuscandu-se cu unu pistolu prin capu.

Rasino a si daun'a — porte-o cei remasi in viētia!

Ēta istori'a tragica a unui casu de stricatiuni moderne! —

Ei dar corespondenții nostri din Aradu — ni spun, că acestă nu este unicul casu, ma nici celu d'antaiu. Inceputulu cu descoperirea de defraudări grele s'a facutu între unguri; „au inse se urme multe asemeni descoperiri, deca cei dela potere voru vre se vindeca societatea de gangrena!“

Da asiă este; deca cei de la potere vor voi, apoi de buna s'ema că va fi; ér fora de voi'a loru indesiertu noi am strigatu si am strigá!

Cei mari, cei de susu, prin alu loru esemplu indrépta si strica pre cetateni. —

Program'a noului Cabinetu in Francia.

In siedinti'a adunării nationale din Versailles de sambat'a trecuta, Buffet dede cetire programei noului cabinetu, alu cărei programe scurtu cuprinsu, dupa o depesia de aceeași dia — este umatoriulu:

Noulu guvernul Republicei va urmá o politica forte conservativa, ferita de ori-ce provocatiune, dar si de ori-ce slabitune.

Poporatiunea onorabile, pacirica si laborioasa a tierii, aceea-ce iubesc ordinea, póte se fie convinsa, că guvernulu o va aporá de atacuri si de patime subversive.

Republicanii sunt provocati, ca prin aderinti'a loru la o politica, ce singura este calificata d'a linisei tier'a, — se deé dovedi, cumca ordinea de astadi a lucrurilor nu este necompatibile cu securitatea publica.

Pre aceea, cari ar fi doritu o alta deslegare constitutionale patriotismulu loru se-ii induplece, a se impreună cu guvernulu presente, pentru aporarea principialoru de ordine si ale conservării sociali.

Buffet apelédia la barbati moderati ai tuturor partiteloru. Guvernulu va cascigá respectu constitutionei; dar elu nu se va face instrumentu nici unei rancori; elu va pastrá o atitudine firma si reconciliante.

Guvernulu va propune modificatiuni in legea de pressa; fiindu acésta lege votata, si statulu de asiediu se va redicá.

Regimulu pentru unu timpu se declara a sustiene legea despre denumirea primarilor; dar se va nisui, cătu se póte, a face de-amirile dintre consiliarii municipali.

In fine adunarea nationale se provóca, precátu n'ar consenti cu acésta programa, a si lechiar ne-aprobarea in data. —

Centrele, si alu dreptei si alu stangei, primira program'a cu aplause, estrem'a langa si si drept'a monarchica — in tacere.

E adeveratu, că acésta precisata positiune a guvernulu republicanu — este peste tota mesur'a si asteptarea conservativa, si că — tocmai de aceea, lumea stá uimita, cum de tang'a primi si se multiam cu astfelu de programa: ei, dar candu unu Gambetta, pe langa totu foculu liberalismulu seu, este conșinșu mai pre susu de tóte de unu patriotismu firmu si curatu, si candu imprejurările actuali ceru cu intetire, intru interesulu patriotismulu — renunțarea momentana la pre-sensiunile liberalismulu, — cine din capulu scululu potea se se indoiéca, că sublimulu Gambetta si cu ai sei vor aduce sacrificiulu necesariu, pentru d'a salvá Republic'a, astadi identica cu — patri'a?! —

Diet'a Ungariei.

In siedinti'a Casei reprezentative de 11 l. c. sub presidiulu ordenariu, dupa cele formali se presenta unele petitiuni — ce trametu comisiunii de petitiuni — si se vota prin min. financiulu unele proiecte de lege.

Urma ordinea de di: continuarea deservirii speciali asupra proiectulu de bugetu 1875.

Se votedia fora dificultati in bugetulu ministrulu de culte si instructiune: 446.270 fl. pentru universitatea din Bpesta; 34.300 fl. pentru institutul pedagogicu alu candidati-loru de profesori gimnasiali din Bpesta; 40.000 fl. pentru universitatea din Clusiu; 6.000 fl. pentru institutul pedagogicu alu candidatoru de profesori din Clusiu; 190.000 fl. pentru politechnicul din Bpesta; 39.640 fl. pentru institutul de desomnu.

La pusetiunea „18.135 fl. pentru academi'a de dreptu din Sibiu,“ G. Ugron inter-

pela pe min. instructiunii, că totu limb'a germana e limb'a propunerii la acésta academi'a.

Min. A. Trefort raspunde, că astadi limb'a propunerii este cea magiara si că in institutu se propaga spiritulu patriotescu.

In urm'a acestui raspunsu se votá sum'a din cestiune.

Dupa aceea se votara 108.861 fl. pentru gimnasia.

La acestu postu, G. Ugron interpela pe ministrulu instructiunii in caus'a subventiunii ce o primesce gimnasiulu romanu din Brasiovu de la guvernulu din Bucuresci. La acésta raspunde ministrulu instructiunii, că are enoscintia de acésta caus'a, dar fiindu ea de o natura forte delicata nu afla oportunu se refere mai in detaiu, ci promete că-si va dá nisuinti'a, ca se puna capetu acestei abnormitati.

Se votara apoi fora dificultati: 316.000 fl. pentru scolele reali; 4000 fl. ca spese comuni pentru gimnasia; 800 fl. ca ajutoriu la foia pedagogica; 9225 fl. pentru scolele de mósie; 152.752 fl. pentru institutulu pedagogicu de barbati; 10.000 fl. ca spese comuni ale institutoru din urma; 9000 fl. pentru cursurile supletorie de gimnastica; 15.250 fl. pentru institutul pedagogicu de barbati din Buda si 8500 pentru celu de femei; 80.000 fl. pentru indigentiile culturale ale poporulu, din cari inse 50.000 fl. sunt de a se intrebuintia la pensiuinarea invetiatorilor.

I. Schwarz reflecta pe ministrulu instructiunii la ne-esactitatea datelu statistice publicate oficialmente despre instructiune. La invinuirile acestuia inse raspunde ministrulu, că vin'a cade asupra organeloru inferiori, cari inaintara la locurile inalte aceste date oficialmente, cari date apoi ca atari si fura intrebuintate.

Raspunsulu ministrulu fu primitu si cu ast'a siedinti'a se redica. —

In siedinti'a Casei reprezentative de veneri, 12 l. c. sub presidiulu ordenariu, dupa cele formali si presentarea de petitiuni — ce se stramesera comisiunii de petitiuni — urma ordinea de di: continuarea deservirii speciali asupra proiectulu de bugetu pro 1875.

S'a votatu in acésta siedintia, fora dificultati, intregu bugetulu ministrulu de culte si instructiune. Dintre pusetiunile votate insemnamu: 6000 fl. pentru redicarea unei scole superioare de fete in Bpesta; 146.322 fl. pentru edificiu noue la universitate; 1200 fl. pentru ajutorarea studentiloru meseri; 90.000 fl. pentru museulu din Bpesta; 20.160 fl. pentru galeria de icone; 13.000 fl. pentru institutul meteorologicu; 21.000 fl. pentru academi'a musicale; 20.000 fl. pentru scrutarile istorice, magiare; 5.000 fl. pentru publicarea de ivore istorice magiare; 5000 fl. pentru biblioteca academi'e magiare; 5000 fl. pentru sectiunea matematica a academi'e magiare si 4000 fl. pentru cea naturalista; 2500 fl. pentru scriitorii magiari lipsiti si 4000 fl. ca remuneratiune pentru filologulu magiaru F. Toldy!!

Pentru scopuri besericesci s'au votatu 310.000 fl. ér ea straoardenariu s'a votatu sum'a de 68.544 fl.

Urmá desbaterea asupra bugetulu ministrulu de militii, vulgo honvedii.

P. Moritz ca referinte, recomanda votarea sumei de 6.244.831 fl. pentru ministeriulu de militie, carea suma la 1871 a fost de 9.900.000 fl. dar carea se totu micșorá in urm'a acoperirii trebuintelu mai necesarie pentru armat'a patriei si in consecinti'a apasatoriiei stári financiali.

N. Iankovich propune, ca se se votedia inca 400.000 fl. langa acésta suma pentru pansionarea honvediloru din 1848 ori a vedveloru si orfaniloru acestora, căci honvedii din 48 au luptatu pentru aporarea si sustinerea constitutionii patriei!!

C. Tisza face contra-propunerea, ca se nu se discute acú asupra proiectulu de resolutiune presentatu de N. Iankovich.

La votarea nominala, fiindu 243 de deputati absinti, cu 182 contra 31 de voturi se primesce contra-propunerea lui C. Tisza.

E. Simonyi obieptedia că propuneri si contra-propuneri potu se presente in Dieta numai deputatii; nefindu inse C. Tisza actualmente si deputatu n'a potutu face contra-propunere.

La acestea inse raspunde C. Tisza că elu a facutu propunerea in numele ministeriulu,

care de o parte, e compusu din membri ce-su si deputati, si care de alta parte trebus se aiba ori si cum dreptulu de a presentá propuneri.

Siedinti'a se redica. —

In siedinti'a de sambata, 13 l. c. dupa cele formali s'a presentatu raportulu comisiunii de petitiuni si fora desbateri essentiali s'a primitu, avisandu-se respectiveve petitiuni la concerninti ministri.

Dupa acestea s'a desbatutu asupra modificatiuniloru ne-essentiali facute de Tabla magnatiloru in proiectulu de lege catastrale, primindu-se aceste modificatiuni prelanga unele schimbări stilistice.

S'au mai pertraptatu proiectele de lege asupra institutiuniloru de essecutori si inmanuatori judecatoresci, fora de a se fi nascutu vr'o desbatere momentosa, căci propunerea lui D. Irányi „de a se sterge cu totulu institutiunea essecutoriloru,“ s'a raspunsu prin majoritate. —

Siedinti'a se redica. —

Camer'a Romaniei libere,

in siedinti'a sa de sambata in 22 fauru v. ér fece unu actu, adeveratu generosu si nationale; ea — la cererea ilustrulu nationalistu A. Lupascu, cerere spriginita prin o elocintia eminentissima a primulu oratore romanu N. Ioanescu, acordá pe sém'a greu morbosulu d. Papiu Ilarianu, carele dejá de unu timpu mai indelungatu se afla pentru cura intr'unu institutu din Viena, — unu ajutoriu anuale de câte 3000 lei n. pe timpu de trei ani, pana adeca va avé dreptulu la pensiuine.

Acestu votu alu Camerei romanesoi, considerandu persón'a de care se lucra, nu ar fi unu evenimentu de atât'a importantia, deca propunerea nu intepiná grele atacuri din partea unoru deputati ca dd. G. Brateanu si Esarcu, cari — precandu pe d'o parte nu voiau a sel de ceva merite in vieti'a dlui Papiu, pe d'alta parte sustineau — dar fora dovedi, că dlui Papiu ar avé o stare de 7—8000 de galbeni.

Si asiă numai prin o votare formale si o majoritate de 43 voturi contra 38 fu primita propunerea.

Onóre generosei si nationalei maioritati! —

Rectificare si desmintire.

Pe la midiloculu lui februaru a. c. st. n. unele foi straine, intro cari si „P. Lloyd“ si „P. Journal,“ sub titlu de „nais“ adusera o notitia, ce — dupa noi, mai bine meritá caracteristic'a de — „stupidu,“ prin carea spuneau lumii, că in „Corniareva,“ comitat. Severinului, colo in dosulu Meediei, cu ocaziunea conserierii alegetoriloru poporulu romanu s'ar fi declaratu, cumca la viitori'a alegere—nu voru mai votá pentru deputatulu loru de acum, dlu generariu Traianu Doda, fiindu că nu a facutu nimic'a in folosulu loru, ci — vor alege de deputatu pre MSA Imperatulu Franciscu Iosifu!

Noi, Redactiunea de la „Albina,“ cetindu notiti'a, ne-am miratu, cum cei-ce o publicara si incercara a face capitalu din ea, nu pricepura că — dau celu mai ageru votu de blama intregii politice si guvernári magiare, manifestandu cumca poporulu celu necagitu nu mai are incredere si nu mai pune sperantia in nime pre lume, decátu singuru inca in Imperatulu! Dar totusi notiti'a ni s'a parutu pré prósta, ca se vrému aflá demnu d'a o reproduce si combata.

De atunci ni sosira doue rectificări si resp. desmintiri cu privintia la acea notitia, un'a de la Meedia, alt'a din insasi Cornia-reva. Despre acestea ne tienemu indetorati a luá pre scurtu conosciintia.

Din Meedia, barbatu demnu de tota increderea, oficiariu superioare, ni descopere că — nu numai in Cornia-reva, (o comuna de peste 4000 suflete,) dar si pre aiuriá de unu timpu in coci, prin unii domni se respandesc faim'a, cumca dlui generariu Doda, de la locurile mai nalte s'ar fi opritu a mai primi mandatu de deputatu la diet'a viitoria. Apoi — da, poporulu romanu, carele adóra pre deputatulu seu de astadi, la audiulu acelei faime, de comunu raspunde, că — „bine, deca Doda nu mai póte fi deputatulu nostru, deca imperatulu nu-lu mai lasu, apoi noi vom alege pre naltiatulu Imperatu.“

Dar — cine nu vede, că — acésta este o satira agera asupra acelora ce respandesc, cu tendintia colainica — faim'a scornita de mai susu. Romanulu, in astfelu de casuri — nu este „nais,“ ci este pururiá satiricu si ironicu. —

Din Cornia-reva de adreptulu, in numele tuturoru carturariloru ni scrie cea mai competente persóna, cumca — la scirea respandita despre alegetorii de acolo in foile straine, toti s'au indignatu: fiindu că in intreg'a acea comuna nu esiste sufletu de romanu, căruí se i fie trecut prin minte, a se lapedá de adoratulu loru deputatu, generalulu Traianu Doda. —

Mai multe a atinge, mai de aprópe a descrie nerusinarea respanditoriloru reutatosi de faime false, — tienemu de prisosu.

Romanulu nici nu e prostu, si cu atâtu mai pucinu necredintiosu binefacitoriloru sei, filoru sei illustri, resariti din sinulu seu propriu. —

Starea scololoru romane poporali in comitatulu Severinului, fostulu Regimentu romanu banaticu de granitia.

Multe sunt relele si nevoile, ce din dia in dia se agramadescu pre capulu poporulu nostru din aceste párti, pentru d'a-lu amari pana in sufletu, inveninandu-i presente si periclitandu-i viitoriulu. Ori in care parte te intorci, nu vedi, si ori unde puni urechi'a — nu audi chiar nemic'a de dómne ajuta, de cătu numai — cum tóte si preste totu mergu din reu in totu mai reu. — Este pe aprópe de desperatu. —

Ne-amintindu asta data despre altele, me voiu margini a vorbi despre scolele nostre poporali, cari — dupa deprolabila stare de astadi a loru abia mai merita a se numi scole!

Sub sistem'a absolutistica militare, scolele nostre, desl erau confessionali, se administrau de cătra autoritátile politice-militari, cari la tota ocaziunea le visitau si controlau cu cea mai mare acuratetia; de unde apoi urmá, ca scolarii cercetatu scóla regulatu, éra invetiatorii poteau cu usuretate implini chiamarea loru, nefiindu impededati de nimica; esamenele le essecutau parte comandantii militari, mai multu romani de nationalitate, parte directorii nationali, cari totu de o data pre timpulu ferieloru tineau norme si prelegeri cu invetiatorii, indreptandu scaderile observate cu ocaziunea esamine-loru; — destulu că — scolele progresara cătu de bine spre multiamirea de comunu. Speru că — acésta nime nu va cutesá se nege.

Cum stámu ére acuma cu scolele? — Stámu din di in di totu mai reu!

Naltulu guvern'u a aflatu de bine a preface scolele nostre in scole comunale si a le luá sub ingrigirea sa. Acésta apucatura si mesura nu este logica, nu este drépta din mai multe consideratiuni; dar totusi ne-am multiam, de sila buerosu, si cu acésta, deca amu vedé că scolele progresedia celu pucinu cum progresau pe timpulu militarismulu. Vai insa si ér vai, ce ruina nationala ni se presenta in bietele scole acum'a! candu ele sunt cu totulu parasite si negrigite, candu consiliile scolari, nefiindu pretotindeniá compuse de omeni ai chiamării, descolédia prunci cu gramad'a fara nici o caus'a binecuventata nu numai la timpulu descolării si inscolării ce se prescrie de lege, ci candu numai li vine aminte, candu vedu, cum reporturile scolare mai preste totu se facu numai in taina cătra antistiele comunali; căci copii absentii nu se mai silesca a veni la scola, si cari vinu din libera voia, inca nu suntu prevediuti cu hãrtia si cărtille scolari necesari; si asiă invetiamentulu patimesce nespusu, netienendu-se esamenele prescrie, si lipsindu ori-ce controlu din partea autoritátiloru scolari, de unde resulta că prin atât'a lasitate si nepasare de scole la o mare parte din invetiatorii nostri s'a datu ansa, de a speculá negociatorie cu scóla, firesce dispunandu ei singuri de scóla, dupa placulu loru, éra poporulu si respective cei ce se interesedia de scóla, vedu cu ochii si aréta atari neregularitati si abusuri, fora ca inesa se se iée in consideratiune de cine va; ba in lips'a cea mare de invetiatori, nefiindu in apropiere nici unu institutu pedagogicu, de unde ar fi se ésa invetiatori harnici de chiamarea loru astadi, trebus se taca si numai in anima se deplanga trist'a sórte a scolei si a poporulu. Nu voiu

numi asta data numele nimeni, cre-
dindu că atari si voru cunosce retacirea si
celu pucinu in viitoriu se voru indrepta.

Mi-permitu a aminti si aceea, că cu
provincializarea confiniului militar au in-
cetatu totalmente si scolele despre alocuria
asiă pumite normali seu triviali, sustienute
de stepanirea de atunci, dara in loculu ace-
tora nu s'au mai infintiatu altele, de si dnii
Inspectori [scolari guverniali la unele oca-
siuni au promis soleneli, că vor lucra cu
neobosintia pentru infintierea de scoli re-
ali in Bosvoiciu, Orsiova, Teregova.

Pana astadi atari promisiuni remasera
fara rezultatu pentru noi, daca nu vom privi
de atare scola magiara — ce audu că s'a
redicatu in Teregova — firesce cu scopu de
a incerca si acolo magiarizarea.

In astfelu de imprejurari grele, fiindu
atatu de trista si deplorabile starea scoleloru
nostre, interesulu santu alu justei nostre
cauze nationale cere, ca barbati nostri de
specialitate, besericani si mireni, carora le face
pre anima inainteari si prosperarea culturai
nostre nationale, — se nu intardia a intre-
prinde si essecuta cele necesarie, pentru de
a scapa poporul nostru din aceste parti de pe-
rirea prin remanerea lui in dreptu in cultura.

Insemnu inca aci si pentru dnii stepani-
tori, că se incete a ne asupri chiar si pe to-
renulu culturale si se se feresca a se totu in-
cerca se ne amagesca prin promisiuni vane,
caci reu are se urme, deca poporul va ajunge
a semti cutitulu sugrumatoriului insielato-
riuu. — *Almasianulu.*

Remetea-Temesiana 28 fauru v. 1875

Onorata Redactiune! Căta ciarlatanaria
si cătu fariseismu s'a comis prin dlu direc-
tore localu de scola alu nostru *Nicolau Pe-
trescu*, facia cu invatiatoriulu *Eftimiu Vuia*,
se pōte convinge onoratu publicu romanu,
dara si pre Venerabilulu Consistoriu Aradanu,
din urmatoriele:

Dupa suspenderea invetiatoriului *Vuia*,
totu prin intrigele susu amintitulu preotu,
veni subscrisulu ca invetiatoriu substituitu
in Remetea, si ca atare functionedia — dorere
pana in momentul de facia, dar — diu do-
tere, caci nici prin cugetu nu mi-ar fi trecut
a presupune atata ciarlatanarismu si obras-
nicia, despre atare directoru localu, ce toto-
data e si preotu!

Delocu in diu'a d'antaiu dupa venirea
mea in comuna, m'a citatu parintele *Petrescu*
la sine acasa, unde aspru mi-demanda, de fe-
liu a nu me demite in correlatiune amicabila
cu nime in satu, afara numai cu Dsa, la din con-
tra amenintandu-me si pre mine cu suspen-
siune din postu.

Nu multu dupa acest'a me constrinse a
subscrie intr'o suplica, ce era a se substerne,
pre venerabilulu Consistoriu Aradanu contra
invetiatoriului *Vuia*, 60 de individi fara sci-
rea si invoierea lor, fiindu de facia numai 7;
alta data alta suplica totu in contra inveti-
atoriului *Vuia* cu 30 subscrieri, fiindu de facia
numai 9.

In diu'a ss. Rosalie, sub decursulu litur-
giei, fara de a-i fi datu coa mai mica ansa,
m'a lovit cu pumnulu in costa pe langa espre-
siunile de „magariu“, „prostu“ si „bou.“ E dreptu
ca acestu casu scandalosu se enera in „Al-
bina“, in urmarea căroi-a se ventila acestu
scandalu si la scaunulu protopopescu alu
Temesiorii; Domnulu localu Directoru in sa
semtiendu acest'a, m'a citatu la sine si pre
langa vorbe amagitōrie, dara si amenintatō-
rie, m'a induplecatu a-i dā atestatu mintiu-
nosu, de cea-ce me căiescu si juru pre Ddiu!
că m'a batutu! Ce se mai dicu.

Domnulu *Petrescu*, uitandu binele ce
i-am facutu, de presentu tocmai asiă crancenu
si dusmanosu e in contra mea cum a fostu
contra invetiatoriului *Vuia*, din cauza că trac-
tandu-me odata de dupa manier'a sa, de *bou*,
magariu, *prostu*, in scola naintea tuturoru ele-
viloru, mai injurandu-me de tata si de mama,
in celu mai ordenariu modu, m'a parasitu rab-
darea si i-am aretatu usi'a!

Ēta multu stimate publicu, starea inveti-
atoriloru din Remetea; ēta crescerea si ca-
racterulu parintelui *Petrescu*, — ēta meritele
Deale pentru crescere, si — ēta si peccatele in-
vetiatoriului *Vuia*, pentru cari suferu de ani
cu serman'a-i familia.

Binevoiti, Domnule Redactore, a dā
publicitatii aceste marturisiri ale unui inveti-
atoriu mahnit in pretiuit'a nostra „Albina“,
pentru ca si lumea romana, dar si pre Vene-
rabilulu Consistoriu aradanu se aiba cunosci-
intia despre adoveru si ocaziune d'a judeca intro
preotulu *Petrescu* si bietii invetiatorii persecu-
tati ĩn Remetea, si acest'a cu atatu mai ver-
tosu, de ora-ce eu despretiundu patrocinulu
Domnului *Petrescu*, — pe facia vinu a-mi

subscrie aceste descoperiri naintea martori-
loru, rogandu a mi se publica si numele.

Ca martori rogati:

Demetriu Buibasiu mp. *Dusianu Isaacoviciu* mp.
candidatu notariu; *invetiatoriu* substit.
Chiritia, mp. parochu.

Beregseu, cott. Timisiu in 1. martiu 1875.

(*Respunsu celor a pre cari ii privesca.*)

Mai multi colegi se adresara subscrisulu cu
intrebarea si respectivo provocarea, că —
deca a-si avē din manualele „*Mesurele metri-
ce*“, apoi se li tramita căte unu esemplariu.

Unora, precātu mi-a fost prin potintia,
am satisfacutu; celoralalti, ce mai dorescu a
avē acestu manualu, li dicu atāt'a: se bine-
voiēsa a se adresā din nou seu catra sub-
scrisulu, carele bucurosu este plecatu a face
poftitulu servitiu, tramitiendu acea carte
edata prin dlu profesor *D. Popu* din Blasiu,
pe langa solvirea posteroie postale, seu —
de adreptulu la autore.

Manualulu din cestiune in sine este forte
practicu, in tocmai ca si celelalte opuri pe-
dagogice de acestasi d. profesor edate, si
fiindu că legea tierci si autoritatile superiori
de scōle curendu ne voru costringe se pro-
punemu si eleviloru din scōlele nostre aceste
nōne mesure, ar fi bine ca fie care invetiato-
riu se-si procure die curendu acestu manualu,
pentru ca studiandu-lu se fimu gat'a a-lu pro-
pune.

Fratii invetiatori, cari credu că ar potē
scapa si fara atari spuse decāte 50—60 cr.
pentru asomenea manuale, uritu se insiala,
caci cătu ce vor observā autoritatile nostre
de scōle ca invetiatori nu voiescu singuri a
studia manualulu „*Mesure metriche*“, pre atari
de buna sēma ii vor sili se studiedie, — ēca
cum: ii vor pofti la o scōla pre totu unde vor
avē se petrēca 6—7 dilei si asiā — in locu se
fie datu 50—60 cr. pentru acelu manualu si
se-lu fie studiatu singuri, pōte chiar mai
multi colegi vecini, vor spēsā cāte 10—20 fl.
La dlu protopopu alu Timisiori Mele-
tiu Droghiciu inca se afla asemenea manuale
edate de Dsa, aceste sunt bune pentru sco-
lari, fiindu tōte pre scurtu explicatōrie.

Emer. Andreescu
invetiatoriu.

Aradu, 3/15 martiu 1875.

(*Respunsu la provocare.*) Desluc seu p-
scurtu, cumca — corespondint'a din „*Al-
feld*“ despre balulu tienti in otelulu dela
„*Crucea Alba*“, la care nu se jocā nici unu
micutiu csardas, — pūcede dela, seu mai dreptu
dicendu inspirata prin gur'a unui membru
din comitetulu arangiatoriu; — acēt'a a spus'o
fara reserva chiar Redactorele acelu diuaru
— nu numai mie ci si altor'a, — numindu si pre
dragalasiulu de romanasiu inspiratoriu.

De altmintre măcar că in comitetulu
arangiatoriu afara de dd. ce se aflara superati
si pusera intrebarea, au mai fost inca si altii
vre-o *siesse*, cari in sa cum vedu, nu sub-
scrisara reflexiunea demintiatōria, totusi din
respecte personali — nu afu consultu a dā
numele scrietoriului de la „*Aufold*“, — dar
intrebati, caci vi se va spune de securu
cine este! *Probu.*

Avisu.

Adresandu-se cătra subscrisulu mai
multi amici si cunoscuti, ca se li tra-
mitu dela cutare librariu de aici anumite cărți
romanesce, dar ne-aveudueu timplu disponibile,
pentru de a potē satisfacere tuturoru recer-
cāriloru — des' plinescu cu tōta placerea totu
ce mi e posibilu — am onōrea a avisā pre
toti dnii ce dorescu a-si procura de aici cărți ro-
manesci, ce deosebire scolastice — fie ele edate
aci ori altu-unde — se binevoiēsa a
se adresā de a dreptulu la *librariulu-compactore*
Georgiu Hantiu, *Clusiu* (*Bel-Kivály utca*
567.) caci in bolt'a acestui-a se afla: abec-
daria, gramatice, dictionaria, aritmetice, geo-
grafie biblice si naturali, fizice, economie,
calendarie, cărți de rogatiune, tabelle de pă-
rete, mape etc., căte aparura in monarchia
austro-ungara. Tōte de acestea se potu pre-
curā de la sus atinsulu librariu „*per Nach-
name*“ cu pretiulu statoriu prin auctori.

Subscrisulu anuntia in sa oca-
siune că cu esemplarie din opusculu seu „*Sus-
pinale silveloru*, *poesia si prosa*, *Carsruhe 1875*,
116 pag.“ este promptu a tramite ori unde a
54 cr. esemplariulu cu portu cu totu. Cererile
in asta privintia se se faca prin „*avisu postale*“
la adresa subscrisulu.

Nu potu aci „*poi*“ se nu observu, că pen-
tru noi romanu de prin aceste parti ar fi
forte de doritu, deca *fratii de preste car-
pati*, auctori, editori si librari, ar — binevoi
a ni face mai accesibili productele loru lite-
rarias, tramitiendu si pre la librarii mai in-
semnati din Clusiu, Gherla, Nasedu, Satu-
mare, Oradea-mare, Aradu, Timisiōra, Lu-
gosiu etc. esemplarie din opurile aparute, pen-
tru de a ne potē mai usioru informā si noi
atātu in privintia meritulu intrinsecu alu
operiloru, cătu si in privintia pretiului loru
de vendiare.

Este de doritu acest'a cu atatu mai tare
cu cătu procurarea de cărți senguratece din
Romania libera este impreunata cu multe
greutāti si specialmente pretiulu e mai totu
de a un'a duplu; de aci apoi vine că noi nu
ni pre potemu procura cărți din Romania si
asiā nu potemu fi in curinte cu productele
literarie de dincolo de Carpati, ēr acēt'a este
de mare insemnatate pentru cultura nostra
peste totu. — *Victoru Russu*,
profes. in Clusiu.

Multiamita publica.

Comitetulu parochialu romanu gr. or.
din *Toracutu-mare*, cu decisiulu seu din 23
fauru a. c. st. v. luandu la cunosciintia ratio-
cinulu comitetulu arangiatoriu alu balulu
tienti la 15/72 fauru a. c. in acēta comuna, in
favorearea nou-edificandei biserice, si din acēla
constatandu venitu curatu de 130 fl. 44 cr.
v. a. a esprimatu protocolarminte recuno-
sciintia Domniloru arangiatori: *Georgiu*
Suiciu, notariu comunale, *Georgiu Rasia*, do-
cinte confes. si episcopulu primariu *Pavelu*
Negru, pentru zelulu si devotamentulu loru,
manifestatu facia de biserică, pre langa care
conformu acelu decisu, cu permisiunea Ono-
rabilei Redactiuni, publicāmu acelu ratio-
cinu in totu cuprinsulu seu, esprimandu in-
tr'un'a si marinosiloru contributori mult-
tiamit'a nostra cea mai cordiala.

Marinosii contributori au fostu: *Il.*
Sa Dlu Co-nite-supremu Iosifu Hertelendy cu
10 fl; *MSa Dlu vice-comite Daniel Janos* cu
10 fl; *K. pusarovicu Nic.* cu 10 fl; *Cmito N.*
10 fl; *Schwert N.* 10 fl; magnific'a dna *Kiss*
Ilooka 5 fl; *Magn. D. Kis Elemér* 5 fl; *Dr.*
Berzat, medicu 5 fl; *Ostociu Ars.* 5 fl; *Marcu*
Kohn 5 fl; *Negron Crist. 4 fl*; *Saviciu Dem.*
5 fl; *Geiger Eman.* 3 fl; *Károly Kál.* 3 fl;
Goldberg 3 fl; *Petroviciu N.* 3 fl; *Hirós N.* 3
fl; *Radocsay* 3 fl; *Tempea P.* preotu 3 fl;
Marcoviciu D. 3 fl; *Siciu G.* notariu, 3 fl; *G.*
Rasia, docinte 3 fl; *Némety Elisab.* 3 fl; *Né-
mety I.* 3 fl; *Grünfeld Leop.* 3 fl; *H. ber Mart.*
3 fl; *Pau Ant.* 3 fl; *Fischer Herm.* 3 fl; *Iuli-
ana Némety* 3 fl; *Secosanu Ios. jude.* 3 fl;
Secosian Ionu 3 fl; *Alba Geor.* 3 fl; *Dima*
Aless. notariu, 3 fl; *Popescu Pav.* 3 fl; *Mi-
hailoviciu G.* parochu 3 fl; *Heimann Abel.*
3 fl; *Arsenoviciu Péter* 2 fl; *Grosmann Kálm.*
2 fl; *Weisz Oskár* 2 fl; *Adler K. 2 fl*; *Fr. Polinger*
2 fl; *Stein Leop.* 2 fl; *Fratii Fizesianu* 2 fl;
Tabacoviciu Gust. proto-notariu, 1 fl; *An-
d. d. Mih.* 1 fl; *Loga Traianu* 1 fl; *Maldas*
Antal 1 fl; *Magos Antal* 1 fl; *Risticu Péter*
1 fl; *Savics Stefanu* 1 fl; *Georgieviciu Stef.*
1 fl; *Pop Petru* 1 fl; *Trancsény I.* parochu
1 fl; *Dr. Giolacovics* 1 fl; *Vedova Klezner*
1 fl; *Gold N.* 1 fl; *Khm N.* 1 fl; *Grünfeld*
Filip 1 fl; *Christu* 1 fl; *Sindler N.* 1 fl; *Ios.*
Bejerlein 1 fl; *Zimmer Car.* 1 fl; *Pop Pav.*
1 fl; *Fuchs Pav.* 1 fl; *Crisianu Tod.* 1 fl;
Anica George 1 fl; *Zeicu I.* 1 fl; *Negru Pav.*
1 fl; *Iov. C. astel* 1 fl; *Checi N.* 1 fl; *Rista*
Gyukits 1 fl; *Stefanoviciu G.* 1 fl; *Wolf Klein*
1 fl; *Bernard Abel.* 1 fl; *Ign. Klein* 1 fl;
Oppert G. 50 cr. Sum'a venitulu intregu:
202 fl. 50 cr. v. a.

S'au spusu conformu actuseloru 72 fl.
6 cr. v. a. Au romasu deci venitu curatu
130 fl. 44 cr. v. a. care suma Epitropia
parochiala cu acea ocaziune a si primit'o la
manele ei.

Demetriu Marcoviciu mp. *Paulu Tempea* mp.
parochu si presiedinte preotu si not. co-
mitetulu paroch.

Societatea academica romana.

(Urmare.)

B. Premiu Zappa.

Conformu decisiunei luata in sesiunea
anului 1874, se publica concursu pentru cea
mai bona traducere d'in Titu-Liviu, libru
XXIV, cap. 21 pona la 36 inclusivu, cu con-
ditiunile urmatorie:

1. Traductiunea va fi intr'una limba ro-
manesca, cătu se pote de curata si de elegante,
cautandu a se reproduce in traducere calita-
tile auctoriului tradussu.

Traductorii sunt detori a dā note cri-
tice asupr'a diferiteloru lectioni alle locuri-
loru obscure d'in testu, cumu si note explica-
tive asupr'a terminiloru tehnici si numeloru
proprii carii occurru in testulu auctoriului.

2. Manuscriptele venite mai tardiu de
15 Augustu 1875 nu se voru luā in conside-
ratiune.

3. Manuscriptele voru fi scrise cătu se
pote de correctu si legibile, in se nu de man'a
traductoriului, ci de alt'a straina, bene cosute
intr'unu fasciculu si paginate. In fruntea ma-
nuscriptulu se va scrie una devisa in veri ce
limba si totu cu mana straina. Pre longa ma-
nuscriptu se va allaturā si una scrisore in-
chisa cu sigillu fora initialile auctoriului,
adresata presiedentulu societatei academice
si portandu in afara devis'a manuscriptulu
scrissa totu cu mana straina, ero in intru nu-
mele auctoriului traductiunei.

4. Manuscriptele se voru censurā si ju-
decā de sectionea filologica, care va propune
societatei, in sedintia plenaria, adoptarea

acellui-a d'intro operate care va meritā pre-
miulu destinatu pentru aceste lucrari.

5. Manuscriptele nepremiate se voru
pastrā in arhivulu societatei pona ce se voru
reclamā de auctorii loru, alle căroru nume re-
manu neconoscute, fiindu cu plicurile ce le
voru coprende nu se voru deschide.

6. Premiulu pentru cea mai bona tra-
ducere de 20 pagine va fi de lei noui 120.

7. Cēlu ce va obtinē premiulu ca cellu
mai excellentu traductoriu alu celloru 20 de
pagine de care e vorba in articulu prece-
denti, va fi insarcinatu de societate a face
traductiunea auctoriului intregu cu premiulu
fissatu de lei noui 120 pentru fia-care 20
pagine.

8. Traductoriulu astu-feliu insarcinatu
de societate va fi detoriu a urmā lucrarea
cu acea-asi diligentia, essactitate, elegancia si
puritate de limba cu care a facutu si prob'a
premiata.

Ellu va fi detoriu a dā pre fia-care annu
cāte 200 pagine de traducere d'in editiunea
luata de norma.

9. Traductiunea se va essaminā de sec-
tionea filologica a societatei, si aflandu-se
conforma conditiionloru de mai susu se va
dā la typariu, ero traductoriului se va re-
spunde remuneratiunea covenita.

La casu in se candu traductiunea n'ar
correspunde conditiionloru stabilite, ea se va
tramite auctoriului cu observatiunile facute
de sectionea filologica si invitatiune de a
amendā.

10. Candu traductoriulu, d'in ori ce
causa, n'ar mai continuā lucrarea, atunci se
va publica d'in nou concursu de proba in con-
ditiionle de mai susu.

11. Auctoriulu classicu care trece peste
500 pagine se va impartī intre mai multi
concurrenti ce voru escello la concursu.

12. Typariunea auctoriului tradussu se
va face de societate in 100 esemplare for-
matu in octavu ordinariu, cu littere *garmond*
si pre charteia alba curata, dupo unu modellu
allessu de societate.

Formatulu adoptatu, litterele si char-
teia approve voru servi pentru toti aucto-
rii tradussi si tipariti cu spesele societatei.

Pretulu unui esemplariu scossu la
vendiare se va desge in reportu cu spesele fa-
cute cu traducerea si typariunea lui, asiā ca
d'in vendiarea primei editiuni se essa si se se
incassadie cu procentele loru toti banii dis-
pensi cu acea editiune.

13. Traductorii opereloru premitē de
societate sunt liberi a scote una a dōu'a edi-
tione d'in traductiunea facuta de densi, in se
numai dupo trecerea antāiei editiune facuta
de societate, ei remanu proprietari pre tra-
ductiionile loru

14. Candu societatea va afi de covien-
tia a face una noua traductiune d'in unu au-
toriu dejā tradussu si publicatu cu spesele e-
ea va fi libera a procede la acesta-a fora d'
antāiulu traductoriu se aiba dreptulu de a s'
oppune. — (Va urmā.)

Publicatiuni tacsabili.

Concurse:

Pentru ocuparea postulu de Invetiatoriu
in comun'a *Ciorda*, Protopresbiteratu Bi-
sericeii-albe, comitatulu Carasiu, se deschide
concursu de siesse septemani.

Emolumentele sunt: 1. in bani gat'a 340 fl.
2 juguri de pamentu aratoriu; 3 orgii de lemna
pentru invetiatoriu, 5 orgie de paie pentru
incalditulu scolei; in fine cuartiru liberu, nou
edificatu.

Ditorii de a ocupa acestu postu in-
vetiadorescu, au a-si tramite recoursele, in-
struate cu tōte documentele ce se prescriu in
stat. org. bes., adresate comitetulu parochialu,
cătra p. on. d. Protodresbiteru: *Iosifu Popo-
viciu in Iam*. De odata recurrentii sunt poftiu
naintē de alegere a se aretā in s. biserică la
vre o domineca seu serbatoru.
Ciorda, 18 ian. 1875.

Comitetulu parochialu,
in co'ntielegere cu P. on. d. Protopre-
biteru tractuale. 2-3

Pentru ocuparea postulu invetiadorescu
la scōla confesiunala gr. or. romana din co-
mun'a *Cebza*, in comitatulu Torontalu, pro-
topopiatulu Ciacovei, se deschide concursu
cu terminu de siesse septemani de la prim'a
publicare.

Emolumentele sunt: 340 fl. v. a. salariu
anualu, 4 1/2 jugere de pamentu aratoriu, 4
orgie de lemna, 6 orgie de paie pentru incal-
direa scolei si cortelu liberu, cu gradina de
legumi.

Concurrentii au a-si tramite recoursele,
instruate in sensulu statutulu organicu bis.
— adresate comitetulu parochialu, cătra dlu
administratore protopop. *Alexandru Popoviciu*,
in *Fizes*, post'a ultima *Königsgaden*.

Cebza, in 15 fauru 1875.
In co'ntielegere cu dlu adm. protop.
2-3 *Comitetulu parochialu*.